

Tiesňava, 2024, akvarel, 40 x 30 cm

Predstavujeme maliara:

Rudolfa Rabatina

Rudolf Rabatin (1954, Krompachy) – vyrastal a školské a gymnaziálne roky strávil v Poprade. Systematickej tvorbe sa venuje od začiatku 70. rokov 20. storočia. Štúdium na Pedagogickej fakulte UPJŠ v Prešove, odbor matematika a výtvarná výchova, ukončil v roku 1978. Vplyv na jeho výtvarný vývin mali prof. Štefan Hapák a prof. Ivan Šofranko z katedry výtvarnej výchovy.

V rokoch 1986 – 1989 organizoval výstavy a tvorivé sympóziá výtvarných pedagógov v Popradskom okrese. V rokoch 1989 – 1996 pôsobil ako riaditeľ Tatranskej galérie a patril medzi iniciátorov projektu starej Elektrárne v Poprade.

Ako manažér domácich a medzinárodných umeleckých aktivít a spoluzakladateľ Domu fotografie v Poprade sa podieľal na edičnej a vydavateľskej činnosti Tatranskej galérie.

V rokoch 1997 – 1999 bol v slobodnom povolání, v rokoch 1999 – 2020 pôsobil ako pedagóg na Základnej umeleckej škole v Poprade a externe vyučoval na odbore propagačná grafika na Strednej priemyselnej škole v Poprade.

Je členom Umeleckej besedy slovenskej v Bratislave. Jeho diela sú v rôznych inštitúciách a zbierkach v Poľsku, Maďarsku, Taliansku, Ukrajine, Francúzsku a na Slovensku.

Človek, ktorý maľuje a už ničím nie je spútaný

Pokúsím sa ukázať na to, čo v tvorbe Rudolfa Rabatina vnímam ako zásadné, či dôležité: ...on je maliar, ku všetkému pridáva farbu. Ale akú farbu! Farebnú plochu s presným farebným tónom a rukopisom so zámerom poukázať na myšlienkovú a obsahovú rozmanitosť, ale aj tematickú a tvorivú pestrosť výtvarného umenia. Pociť z možností slobodnej výtvarnej tvorby, hľadajúcej nové metódy a postupy k podnecovaniu nielen vlastnej kreativity, ktorú Rabatin okolo seba šíri – bol a zostal pre mňa vážnym určujúcim faktorom, pokiaľ ide o môj názor, postoj k nemu – jeho dieľu. Vždy som si cenil to, že sa snažil ísť svojou vlastnou cestou, vlastným štýlom, bez očakávaní a neprispôsobovania sa tým a pre tých, čo by chceli vidieť a vlastniť obraz komerčne úspešného autora. Jeho maľba takmer neupadá do komerčnej manieri stereotypov, ba ani do chladnej kalkulácie a už s pribúdajúcim vekom ani nežongluje s tvarom či znakom. Bolo mi jasné, že umenie nemá byť podriadené komerčným snahám a viem aj to, že sa tomu v živote veľmi ťažko odoláva. A nielen jemu.

Maliarska kompozícia farebnej plochy Rudolfa Rabatina je veľmi odvážna a zároveň pôsobivá. Farebné plochy v jeho obrazoch sa správajú ako ľudia – sú živým spojením charakteru individua a člena spoločenstva zároveň! Ponúka čistý svet s východiskami, moment, kedy môžeme vnímať vzťahy akoby z nadhľadu, z odstupe pozorovať prieniky alebo rozdelenia plôch, ich pretínanie, zápas alebo symetrický súzvuk. V jeho kompozíciách dominuje istota aj východisko zároveň, ktoré je výzvou nielen pre diváka, ale je svedectvom o jeho osobitnom hľadaní vlastnej identity. Rozmaľovaná plocha sa na obrazoch chvie, je aj statická, no hýbe sa, posúva sa, ale je aj anonymne nemenná. Tvar, plocha aj farba smerujú ku kompozičnej

dynamike. To si však vyžaduje osobitný priestor a dostatočnú mieru tvorivej energie v širšom zmysle slova aj s prihliadnutím na fenomén nielen aktuálnej kultúrnej integrity.

Jeho maľba je o vzájomnom spájaní sa, aj o prísnom prelínaní, o vzťahoch a súvzťažnostiach, o tom, čo je zviditeľnené, ale i o tom, čo s vizuálnym princípom i hrou na intimitu maliar tají, zatajuje, zahaľuje a dôsledne ukrýva..., o väzbách oka a ruky, matérie i ducha, tela aj duše. Je to maľba o čase, ktorý je vtlačený do hmoty a priestoru ľudského bytia, ale i ľudského vedomia. Jeho maľba je o stopách nástrojov, dotykoch a odtlačkoch. Je to maľba pevnej farebnej svojbytnosti, farebnej škály a skladobným priradovacím procesom. Rabatin docielil kompozičnú vyváženosť, plasticnosť formových aj farebných vzťahov a pôsobivú monumentalitu celku. V ostatnom čase jeho dielo zdanlivo smeruje k tvarovej abstrakcii s rovnocenným partnerstvom farby. Často vo svojich kompozíciách je ním akcentovaná farba na ploche silná práve svojím situovaním do monochrómneho prostredia.

Svet farby, svet maliarskej kompozície a vzťahu plochy ku farebným znakom nevyužíva iba preto, aby formálne vymedzoval priestor, akoby sa to mohlo pri povrchnom vnímaní zdať, ale je to „jeho“ priestor, ktorým sa obklopuje, a ktorý sa stáva pevnou a neoddeliteľnou súčasťou. Touto kompozičnou hrou, genézou vnímania vzťahov medzi jednotlivými zatvorenými či otvorenými časťami obrazu a jeho priestorom, ktorý absorbuje a potrebuje na to svoje čisté vyznenie, touto intelektuálnou hrou vzniká situácia, v ktorej sú oddeľované od seba veci, ktoré k sebe patria, a naopak spájané sú tie, ktoré k sebe nepatria. Chápe to ako filozofický problém, aj ako významovo aktívny prvok obrazu. Sila kompozícií Rudolfa Rabatina je týmto postupom evidentne geminovaná! S gemináciou ako princípom maliar pracuje veľmi dôsledne..., vie byť zanovitým. Akoby to bolo všetko kompozične na ľarchu. Ale opak je pravdou. Týmto protikladným postupom sa mu darí zvýrazňovať adekvátnym spôsobom systém hodnôt, ktoré uznáva! Hodnoty umelecké, hodnoty ľudské, aj intímne... Umenie sa nedá robiť z rozhodnutia.

prof. PaedDr. Jaroslav UHEL, ArtD.

(Odznelo na vernisáži výstavy z tvorby R. Rabatina 20. júna 2024 v Galérii Átrium v Prešove. Autor bol kurátorom výstavy.)